

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.01.1983, sp. zn. 11 Tz 53/82, ECLI:CZ:NS:1983:11.TZ.53.1982.1

Číslo: 38/1983

Právní věta: Ustanovení § 120 tr. zák. je speciální ve vztahu k ustanovení § 117 tr. zák. Jednočinný souběh trestných činů zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. a spekulace podle § 117 tr. zák. je proto vyloučen. Jestliže pracovník socialistické organizace nakoupí od organizace před přeceněním zboží a po stanovení vyšší ceny prodává toto zboží v organizaci na její úkor v úmyslu obohatit se o rozdíl v ceně, dopouští se trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák. za předpokladu, že tak činí ve větším rozsahu. Jestliže jeho jednání nedosáhlo většího rozsahu, jde o přečin proti zájmům socialistického podnikání podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. (zákon o přečinech neobsahuje speciální ustanovení odpovídající ustanovení § 120 tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.01.1983

Spisová značka: 11 Tz 53/82

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Přečin proti zájmům socialistického hospodářství, Spekulace, Zneužívání socialistického podnikání

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117

§ 120

§ 120 odst. 1 150/1969 Sb. § 2 písm. c

§ 2 písm. d

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38/1983 sb. rozh.

Ustanovení § 120 tr. zák. je speciální ve vztahu k ustanovení § 117 tr. zák. Jednočinný souběh trestných činů zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. a spekulace podle § 117 tr. zák. je proto vyloučen.

Jestliže pracovník socialistické organizace nakoupí od organizace před přeceněním zboží a po stanovení vyšší ceny prodává toto zboží v organizaci na její úkor v úmyslu obohatit se o rozdíl v ceně, dopouští se trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák. za

předpokladu, že tak činí ve větším rozsahu. Jestliže jeho jednání nedosáhlo většího rozsahu, jde o přečin proti zájmům socialistického podnikání podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. (zákon o přečinech neobsahuje speciální ustanovení odpovídající ustanovení § 120 tr. zák.).

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 21. 1. 1983 sp. zn. [11 Tz 53/82.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne

10. května 1982 sp. zn. 2 T 82/82 u obviněných M. P., J. D. a D. B. v celém rozsahu, u obviněného B. F. ve výroku o vině trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a v celém výroku o trestu a u obviněného S. J. v celém výroku o trestu, dále zrušil u obv. S. J. ve stejném rozsahu a u obv. J. D. v celém rozsahu usnesení městského soudu v Praze ze dne 30. července 1982 sp. zn. 5 To 77/82 a obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikázal, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu ze dne 10. května 1982 sp. zn. 2 T 82/82 byli obvinění B. F., M. P., J. D., D. B. uznáni vinnými kromě jiného spolupachatelstvím trestného činu spekulace podle § 9 odst. 2, § 117 tr. zák. a obviněný S. J. přečinem proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb.

Podle zjištění obvodního soudu pro Prahu 5 obvinění F., P., D. a B. spáchali trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. tak, že společně 10. října 1981 v Praze 5, Vrchlického ul. jako pracovníci čerpací stanice Benziny č. 1005/39 nakoupili 475 litrů motorového oleje Super Mogul v hodnotě 8075 Kčs a 114 litrů motorového oleje Special Mogul v hodnotě 1650 Kčs v úmyslu tento olej prodávat zákazníkům na svém pracovišti se ziskem po předpokládaném zvýšení maloobchodních cen. Obviněný J. spáchal přečin proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. tak, že 13. října 1981 jako pracovník téže čerpací stanice v Praze 5, Vrchlického ul. zakoupil 112 litrů motorového oleje Super Mogul v hodnotě 1904 Kčs v úmyslu se ziskem jej prodat zákazníkům na svém pracovišti po předpokládaném zvýšení maloobchodní ceny.

Za to a za další trestné činy byli obvinění odsouzeni k trestům odnětí svobody, k peněžitým trestům a k trestu propadnutí věci.

Obvinění J. D. a S. J. podali proti tomuto rozsudku obvodního soudu pro Prahu 5 v zákonné lhůtě odvolání a městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl o nich usnesením z 30. července 1982 sp. zn. 5 To 77/82 tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl.

Ministr spravedlnosti ČSR podal ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněných J. D. a S. J. proti usnesení městského soudu v Praze z 30. července 1982 sp. zn. 5 To 77/82 a v neprospěch obviněných B. F., M. P. a D. B. proti rozsudku obvodního soudu pro Prahu 5 z 10. května 1982 sp. zn. 2 T 82/82 stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že právní posouzení jednání obviněných F., P., D. a B. jako pracovníků organizace záležející v nákupu oleje v úmyslu jej po úpravě cen se ziskem prodat je vadné a mělo být posouzeno jako příprava k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 7 odst. 1, § 120 odst. 1 tr. zák. Stížnost dále směřovala proti výrokům o trestech.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadených rozhodnutí, jakož i řízení, jež jim předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Právní posouzení skutku záležejícího v nákupu motorového oleje v úmyslu jej po úpravě cen prodat za zvýšené ceny spotřebitelům z řad motoristů na čerpací stanici, kde obvinění F., P., B. a D.

pracovali, jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. není správné. Tito obvinění se dopustili jednání, jak je správně obvodní zjistil soud, jako pracovníci Chemopetrolu, k. p., Benzina, odbytového závodu 1, Praha 10, na uvedené čerpací stanici, a to obviněný F. jako její vedoucí a ostatní obvinění jako obsluhovatelé. Obvinění chtěli zneužít tohoto svého zaměstnání k provozování výdělečné činnosti, která tvoří náplň činnosti socialistické organizace, v níž obvinění pracovali, s cílem ponechat si zisk z takové činnosti pro sebe. Obvinění v uvedeném postavení společně nakoupili olej za původní maloobchodní cenu v úmyslu jej prodat po úpravě cen na provozovně, v níž pracovali, za zvýšené ceny a za tím účelem část takto zakoupeného oleje po jeho odvezení z čerpací stanice opět na ni přivezli, aby jej prodávali spotřebitelům; šlo tu tedy o vytváření podmínek k provozování výdělečné činnosti v rámci socialistické organizace na její úkor k soukromému obohacení, neboť činnost obviněných při zneužívání zaměstnání směřovala k prodeji zboží na vlastní účet. Takové jednání naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák. Je naplněn i znak skutkové podstaty uvedeného trestného činu provozování výdělečné činnosti k soukromému obohacení „ve větším rozsahu“, a to s přihlédnutím k tomu, že obvinění společně nakoupili k uvedenému účelu a připravili k prodeji motorový olej v celkové hodnotě 9725 Kčs. Předmětem výdělečné činnosti na úkor socialistické organizace byly takové hmoty (látky), jejichž používání a spotřeba z hlediska hospodárnosti je v hospodářské sféře sledována se zvýšenou pozorností. Navíc obvinění využili k zneužívání socialistického podnikání úpravy maloobchodních cen pohonných látek a olejů v rozhodné době. K právnímu posouzení jednání obviněných v napadeném rozsudku obvodního soudu pro Prahu 5 uvádí Nejvyšší soud ČSR, že skutečnost, že obvinění si opatřili olej, aby jej se ziskem prodali, tedy ke spekulativnímu prodeji, je zahrnuta ve skutkové podstatě trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. a jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem spekulace podle § 117 tr. zák. je vyloučen. Vzhledem k tomu, že u obviněných šlo o společné jednání a jejich úmysl směřoval ke spáchání trestného činu společným jednáním, měl být skutek posouzen u obviněných F., P., D. a B. jako příprava k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 7 odst. 1, § 120 odst. 1 tr. zák. spáchaná ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Pokud tedy obvodní soud pro Prahu 5 posoudil tento skutek jako trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., porušil zákon v ustanovení § 117 odst. 1 tr. zák. ve prospěch těchto obviněných.

Naproti tomu Nejvyšší soud shledal, že jednání obviněného S. J. bylo správně právně posouzeno. I v tomto případě jednání obviněného záleželo v nákupu motorového oleje v úmyslu jej po úpravě cen prodat za zvýšené ceny spotřebitelům z řad motoristů na čerpací stanici, kde obviněný J. pracoval jako obsluhovatel. I tento obviněný tedy zneužil tohoto svého zaměstnání k provozování výdělečné činnosti, která tvoří náplň činnosti socialistické organizace, jejímž byl obviněný pracovníkem, s cílem ponechat si zisk z takové činnosti pro sebe. Obviněný si tedy opatřil předměty potřeby s úmyslem je se ziskem prodat. Jeho jednání nese znaky zneužívání socialistického podnikání a jen pro nedostatek znaku skutkové podstaty trestného činu podle § 120 odst. 1 tr. zák. o zneužívání socialistického podnikání „ve větším rozsahu“ nebylo je možno posoudit jako tento trestný čin. Méně závažné případy zneužívání socialistického podnikání mohou být postiženy jako přečin proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. c) resp. písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. Při rozlišování těchto přečinů obvodní soud pro Prahu 5 správně vycházel z toho, že ustanovení § 2 písm. d) cit. zákona se vztahuje na případy nedovolené obchodní činnosti provozované v menším rozsahu, zatímco pod ustanovení § 2 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. je nutno podřadit všechny formy neoprávněné výdělečné činnosti především na úseku výroby předmětů potřeby a na úseku poskytování služeb za odměnu (např. malování bytů, opravy motorových vozidel, úklid bytů, provádění zednických a jiných řemeslnických prací) včetně činnosti zprostředkovatelské jako jiné neoprávněné výdělečné činnosti; nespadá sem však činnost obchodní, na kterou se vztahuje ustanovení § 2 písm. d) cit. zákona, jak je výše uvedeno. Přečin podle tohoto ustanovení je dokonán již opatřením (nebo hromaděním) předmětů potřeby v úmyslu uvedeném v tomto ustanovení, i když k realizaci tohoto úmyslu nedojde. Obviněný J. si opatřil motorový olej k uvedenému účelu, nehledě k

tomu, že část tohoto oleje již přinesl na čerpací stanici, aby jej prodal spotřebitelům. Za těchto okolností byl obviněný důvodně uznán vinným uvedeným přečinem.